

IDIOMA

JĘZYK

TAAAL

語言

ة غ ل

DIL

Gereedschap

Omgaan met ouders en taal

Kenniscentrum
Talentontwikkeling

Gereedschap:

Omgaan met ouders en taal

Wat

De leraar verwerft inzicht in de taalomgeving thuis, sluit aan bij ouders van leerlingen die opgroeien in een taalarme thuisomgeving en stemt de communicatie af op het taalniveau van ouders.

Waarom

De taalomgeving thuis (de manier waarop ouders met hun kind praten, de hoeveelheid en kwaliteit van de taal die ouders bieden) vormt de basis voor de taalontwikkeling van het kind. Een kind dat opgroeit in een taalarme omgeving, mist vaak belangrijke bronnen voor de ontwikkeling van mondelinge taalvaardigheid en geletterdheid. Ook kan laaggeletterdheid en/of het niet beheersen van de Nederlandse taal bij ouders miscommunicatie opleveren in het contact tussen leraar en ouders. Daarom is het van belang dat de leerkracht de taalomgeving thuis kent en hierbij aansluit.

Hoe

Bespreekpunten

Het kennismakingsgesprek, informeel gesprek of inloopmoment zijn goede momenten om een beeld te krijgen van de taalsituatie thuis en om de dialoog tussen ouder en kind te observeren. Door niet alles in één keer te bespreken, voorkom je dat ouders het ervaren als een overhoring of oordeel. Mogelijke bespreekpunten zijn:

- ▶ wat ouders en kinderen leuk vinden om samen te doen en waarvoor taal nodig is (voorlezen, taalspelletjes, televisie kijken).
- ▶ de opleiding en schoolervaringen van de ouders (kijk vooraf ook alvast in het administratiesysteem).
- ▶ indien er sprake is van meertaligheid, welke taal aan het kind wordt aangeboden en wanneer? In hoeverre wordt er in de eigen of Nederlandse taal gesproken, gelezen of televisie gekeken?
- ▶ welke vragen hebben ouders als het gaat om de taalontwikkeling van hun kind?

Gespreksvoering

- ▶ leg uit waarom de samenwerking tussen school en ouders zo belangrijk is en hoe belangrijk ouders zijn voor de taalontwikkeling van kinderen. Veel ouders zijn zich hiervan niet bewust.
- ▶ stel vragen, luister en geef niet direct tips. Hierdoor krijg je inzicht, wat je in staat stelt een passende tip te geven als ouders zelf vragen stellen.
- ▶ let op signalen van laaggeletterdheid (bijvoorbeeld wanneer de ouder veel vragen stelt over brieven, vaak afwezig is, niet veel antwoorden geeft, een opleidingsniveau heeft van basisschool of lager). Bespreek die signalen op een rustig moment met ouders en normaliseer ('veel ouders hebben moeite met taal'). Geef aandacht aan wat de ouder wel kan doen met taalstimulering ('neem tijd om te praten met uw kind bijvoorbeeld tijdens het eten of boodschappen doen en stel uw kind veel vragen').
- ▶ maak onderscheid tussen laaggeletterdheid en meertaligheid: ouders die de Nederlandse taal niet maar hun moedertaal wel goed in woord en schrift beheersen, zijn niet laaggeletterd. Leg ouders bij meertaligheid uit dat het belangrijk is de taal te spreken die ouders het beste beheersen. Raad ouders af om talen te mixen.

Afstemmen op de taalomgeving

- ▶ nodig ouders regelmatig persoonlijk uit in de klas.
- ▶ laat ouders tijdens kijkmomenten in de klas zien wat hun kind leert en leg uit hoe deze leeractiviteiten bijdragen aan de taalontwikkeling en geletterdheid.
- ▶ indien er een drempel is voor ouders vanwege de Nederlandse taal, moedig hen dan aan om toch te komen en met hun kind te spreken in de taal die zij thuis ook samen spreken. Moedig hen aan om met andere ouders Nederlands te spreken.
- ▶ verifieer of belangrijke informatie over school begrepen wordt door ouders en zorg zo nodig voor persoonlijke toelichting op schriftelijk materiaal. Nodig een tolk uit als ouders te weinig Nederlands spreken.

Vorbereiding

Spreek met het team af:

- ▶ hoe je op een niet bedreigende, controlerende of beoordelende manier de taalsituatie van gezinnen in beeld krijgt en vastlegt. Gebruik bijvoorbeeld de checklist oudercontact.
- ▶ hoe je schriftelijke communicatie zo makkelijk mogelijk aanbiedt en zorgt dat belangrijke informatie door ouders goed begrepen wordt.
- ▶ hoe je mogelijkheden kunt aanbieden aan ouders om Nederlands te leren en hen bewust kunt maken van hun voorbeeldrol naar kinderen.

Variatie

Verwijzen

Naast de ondersteuning van de leraar, kan verwijzing plaatsvinden naar ondersteuning voor het versterken van de taal- en leeromgeving thuis (bijvoorbeeld De Katrol, Frontlijn, de VoorleesExpres, mentorprojecten). Ook kan er intern een aanbod in de ouderkamer verzorgd worden. Hou contact met ouder en ondersteuner over de voortgang.

Afstemming met ouders in de bovenbouw of in het voortgezet onderwijs

Vanaf groep 5/6 is er vaak minder contact tussen school en ouders. Gebruik kennismakings- en voortgangsgesprekken om inzicht te krijgen in de taalomgeving thuis. Ook hier kunnen kijkmomenten in de klas inzicht geven aan ouders over wat hun kind leert en hoe zij kunnen aansluiten hierbij. Bespreek hoe extra ondersteuning bij huiswerk gezocht kan worden, indien ouders dit moeilijk vinden.

Aandacht voor taal en ouders in het sociale domein

Ook in de kinderopvang en bij buitenschoolse activiteiten is het van belang om zicht te hebben op de taalomgeving thuis. Zorg ervoor dat nieuwsbrieven in begrijpelijke taal geschreven worden of licht belangrijke informatie persoonlijk toe. Zet de deuren open voor ouders.

Verantwoording

De afstemming met ouders over de taalontwikkeling van laaggeletterde ouders is in een promotieonderzoek onderzocht door Martine van der Pluijm, promovenda en docent bij Hogeschool Rotterdam en verbonden aan het lectoraat Ouders in Rotterdam Zuid. Zeven scholen, leerkrachten van groepen 0-4, hebben meegewerkt. Tijdens het onderzoek is gebleken dat de aandacht voor de taalomgeving thuis bijdraagt aan een betere relatie tussen ouders en school. Afstemming over de taalontwikkeling is voor alle ouders van belang, van onder- tot bovenbouw.

Meer lezen?

Taal begint Thuis. Martine van der Pluijm

Samenwerken met ouders. Bruggen bouwen tussen school en thuis. Martine van der Pluijm in Het Jonge Kind van januari 2015

Adviezen over taalontwikkeling en tweetalig opvoeden. Handreikingen voor professionals en ouders van gemeente Vlaardingen, Centrum voor Jeugd & Gezin en Stichting Aan Zet op basis van onderzoek door Hanneke Pot van Hogeschool InHolland

Succesfactoren

Omgaan met ouders en taal

Succesfactoren om **CONTACT** te leggen met ouders

- 1 ✓ zorg voor een lage drempel voor alle ouders
- 2 ✓ maak contact mogelijk bij het halen en brengen
- 3 ✓ bespreek met alle ouders de taalomgeving thuis

Succesfactoren voor **SAMENWERKING** met ouders

- 4 ✓ help ouders met taalproblemen om een volwaardige rol te spelen in de samenwerking met school en voorkom dat de leerling het aanspreekpunt wordt voor school
- 5 ✓ hanteer een positieve toon en laat ouders aan het woord komen
- 6 ✓ biedt ouders en leerling aanknopingspunten voor een activiteit thuis
- 7 ✓ laat concrete voorbeelden zien van het werk van kinderen en zorg dat ouders en kind trots kunnen zijn

Succesfactoren voor samenwerken aan het **TOEKOMSPERSPECTIEF** van het kind

- 8 ✓ bespreek de relevantie van taalstimulering voor de toekomst van kinderen
- 9 ✓ maak concrete plannen met ouders om aan taalstimulering thuis te werken: wat gaan ouder en kind samen doen en hoe kan de leerkracht dit ondersteunen?
- 10 ✓ ondersteun bij alle ouders (ook als zij laaggeletterd zijn of de Nederlandse taal niet goed beheersen) een gevoel van zelfvertrouwen om bij te dragen aan de taalontwikkeling van hun kind

Contact
Toekomstperspectief
Samenwerken